

Bontani vagy átépíteni, ez itt a kérdés

Jó ideje, nagyjából azóta, hogy napirendre került, elbontanák élete egyik főművét, hogy meginterjúvolnám. Amikor aztán a budakeszi Erkel Ferenc Művelődési Központ történetét bemutató kiállításon hiába kerestem tervezője nevét, végleg megérett bennem az elhatározás.

Mayer Antal építész épülete a maga korában szenzáció számba ment. A különböző szaklapok, építészeti műsorok részletesen beszámoltak róla, és több elismerést hoztak tervezőjének. A függesztett vasbeton szerkezet, amit hazánkban akkor először alkalmazott, nemzetközi téren is ritkaságszámba ment, de Magyarországon azóta is egyedülálló. Már csak ezért is tartja fontosnak az építész szakma, hogy e műszaki ritkaság oltalmát élvezzen, ami, tudomásunk szerint folyamatban van. (Érdekes megemlíteni, hogy az épület közeli rokona egy németországi városban áll, laboratórium működik benne, bizonyosságul, hogy az épület milyen változatos funkciókra alkalmas, és az ottaniaknak eszük ágában sincs lebontani...)

– *Hogy rögtön a közepébe vágjak* – kezdem a beszélgetést a budakeszi születésű és egész életén át itt élt mesterrel –, *vegyük sorra azokat az érveket, amelyeket a kezdeményezői a bontás mellett szoktak felsorakoztatni. Egy: az épület alkalmazatlan egy mai, 21. századi művelődési központ funkcióinak betöltésére. A legfőbb kifogás az első emeletet éri: a nyitható-csukható válaszfalak zajszigetelése miatt sem kistermekként nem működnek jól, sem az úgynevezett nagyterem szerepét nem képesek betölteni: statikailag sem elég erős a földem, és az oszlopok is zavaróak. (A terem több pontjáról nem látható a színpad.)*

– Kezdjük a teherbíró képességgel. A speciális függesztett szerkezetet (ezek jelennek meg az ön által említett emeleti pillérekben is) épp azért választottam, hogy a teljes első emelet összenyitható legyen. Említsük meg föltétlenül a főstatikus nevét, *Kónya Józsefét*, valamint a mozgatható, nyitható-csukható falak tervezőjét is: *Makovecz Imre* állandó belső építész, *Mezey Gábor* volt. Arra a tervekben is fölhívtuk a figyelmet, hogy a legfelső emeletre szánt könyvtárat nem szabad megterhelni egy határon túl, az állomány egy részét külön raktárba kell elhelyezni. Nem rajtunk múlott, hogy nem vették figyelembe intelmünket. Ami pedig a nagyterem kérdését illeti, a koncepció az volt, hogy a későbbiekben az épület kiegészül egy földszinti szárnyal, s ez lett volna „a” végleges nagyterem, de erre sosem volt elég pénz. A nyitható-csukható válaszfalakat ideiglenes megoldásnak szántuk, amíg a végleges le-

tesítmény elkészül. Megjegyzem, olyan elképzelés is volt, hogy az akkor még álló, de már nem működő filmszínházat alakítsák át rendezvényteremmé. Semmi akadálya nem lett volna tehát, mint ahogyan ma sem lenne, ha egy új nagyterem épüljön, hogy az első emeleti mozgatható falakat végleges, stabil falak váltsák föl, és azon a szinten, mondjuk, klubhelyiségek legyenek.

– *Az épület energiafaló, a kazán túl-méretezett – ez is a kifogások körébe tartozik.*

Még liftet is terveztünk a mozgássérültek részére

– A kazánt épp az imént említett bővítéshez terveztük, hogy az átalakított mozi épületet is fűteni tudja, ez tehát nem áll. Annak pedig semmi akadályát nem látom, hogy új, korszerű kazánt állítsanak a régi helyére, vagy kiegészítsék például napelemekkel. A nyílászárókat is lehetne hőszigetelt üvegekkel fölszerelni, de akár egy teljes nyílászáró-csere sem lehetetlen. A falakat pedig akár utólag is lehet hőszigetelni, ma már erre is vannak korszerű technológiák. Megjegyzem, az épületet azóta, hogy fölavatták, egyszer meszelték kívülről, rendkívül elhanyagolt állapotban van.

– *Említette, hogy részben a funkciókat is át lehetne szervezni a házon belül.*

– Egy háznak elsősorban a benne élőket, tevékenykedőket kell szolgálni, természetes, ahogy változik az élet, az igények, a technikai lehetőségek, ezekkel együtt változzék az épület is. Én még csak azt sem állítom, hogy föltétlenül művelődési házként kell fennmaradnia. (Csak a rend kedvéért: a tervet eredetileg ifjúsági házként és nem művelődési központként hagyta jóvá az engedélyező

hatóság.) A művelődés tartalma is, az emberi szokások is sokat változtak harminc év alatt. El tudom képzelni, hogy a jelenlegi felnőtt könyvtár helyére például egy étterem költözne; látogatói megerősíthetik, gyönyörű panoráma nyílik onnan a Budai-hegyekre és a városra. De például az alsó szinten egy állandó kiállítást is lehetne kialakítani a helyi képzőművészeknek (sokan vannak), és kisebb galériákat. Ezt azért merem mondani, mert pályafutásom során épületek tervezésén túl hivatásszerűen foglalkoztam urbanisztikával, közművekkel, idegenforgalommal, termálvizekkel is.

– *Ha jól értem, az ellen nem lenne kifogása, ha az épületet felújítanák, átalakítanák, korszerűsítanék, s akár új funkciókra is szánnák.*

– Egyáltalán nem, ezt, mint mondtam, természetesnek tartom.

– *Megértem, ha egy építész ellenzi, hogy az egyik művét, nem is éppen a legjelentéktelenebbet, lerombolják. Mégis, ha az érzelmeket félreteresi, szakmailag racionálisnak tartja-e a bontást?*

– Csak Budakeszin több mint ötven házat terveztem, meg sok minden egyebet is. Jóleső érzés látnom őket, olyanok, mint a saját gyerekeim. A művelődési házzal is így vagyok természetesen.

– *Ha jól tudom, 1989-91 között Budakeszi főépítész is volt.*

– Valóban, egész életemet itt töltöttem, lakóként és építészletet egyaránt ismerem a települést. De visszatérve az eredeti kérdéséhez: ha szigorúan szakmai véleményre kíváncsi, azt mondom, irracionális elgondolás: építészeti és gazdaságilag egyaránt. Hogy építészeti mit tartanék ésszerűnek, azt nagyjából elmondtam. De gazdaságilag is óriási pazarlás lenne, hiszen ennek az épületnek csak az elbontása is hatalmas összeget emésztene föl – feleslegesen.

– *Mi a véleménye azokról a tervekről, amelyek a tavalyi építészeti pályázat eredményeként születtek?*

– Találkoztam néhány meghökentető elképzeléssel, például a mélygarázsával. Mélygarázst nagyvárosok központjában érdemes építeni, egy Budakeszi méretű kisvárosban ez szinte örültség. De nem értek egyet azzal sem, hogy a területen lakások épüljenek, azoknak nem itt lenne a helyük. De nem a kollégákat okolom, szerintem maga a pályázati kiírás volt hibás: a kiíró eltúlzott igényeket és követelményeket támasztott, olyanokat, amihez ez a terület, a bontások (nem a művelődési házra gondolok) után is túl kicsi.

Ozirisz Abbot
(Beszélgetésünket Mayer Antallal a következő lapszámban folytatjuk – a Szerk.)